

4.4.2014

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PI 28
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö VM064:01/2012

Kalajoen kaupunginhallituksen lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Kalajoen kaupunginhallitus esittää lausuntonaan otsikossa mainitusta asiasta kunnioittavasti seuraavaa:

Esityksen tavoitteista

Uudistuksen tavoitteena on taloudelliseen toimintaan ja tehokkaaseen palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen kannustava rahoitusmalli. Järjestelmän tulee tasata ensisijaisesti tarve- ja olosuhdetekijöistä johtuvia kuntien välisiä eroja. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa järjestelmää ja siirtää painotusta kustannus- ja tarve-erojen tasauksesta tulopohjan tasaukseen.

Ehdotettavat kriteerit

Ikärakenne	(Laskennalliset kustannukset)
Sairastavuus	(Laskennalliset kustannukset)
Työttömyysaste	(Muut laskennalliset kustannukset)
Kaksikielisyys	(Muut laskennalliset kustannukset)
Vieraskielisyys	(Muut laskennalliset kustannukset)
Asukastiheys	(Muut laskennalliset kustannukset)
Saaristo	(Muut laskennalliset kustannukset)
Koulutustausta	(Muut laskennalliset kustannukset)
Syrjäisyys	(Lisäosat)
Saamen seutu	(Lisäosat)
Työpaikkaomavaraisuus	(Lisäosat)

Kalajoen kaupungin näkemyksen mukaan syrjäisyys- ja asukastiheyskriteerit ovat perusteiltaan osittain päällekkäisiä, mikä pitää ottaa huomioon euromääräisessä painotuksessa, joka esitetään jäljempänä kohdassa ”muiden kriteerien painotukset”.

Kalajoen kaupunkiin ei sovelleta kaksikielisyys- ja saaristaisuuskriteereitä eikä saamelaisten kotiseutukriteeriä.

Ehdotetussa järjestelmässä ei käytetä kirjastotoimintaa, taiteen perusopetusta ja yleisen kulttuuritoimintaa enää valtionosuuden perusteena eivätkä ole kriteereinä. Myös päivähoitokerrointa ei ole uudessa valtionosuusesityksessä mukana.

Muiden kriteerien merkitys Kalajoen kaupungin osalta on vain 59 % nykyisestä tasosta ja lisäosakriteerienkin euromäärä hieman vähenee.

Ikäryhmien ja sairastavuuden painotukset

Valtionosuuden laskennalliseen euromääräiseen kustannuspohjaan vaikuttavat ikärakenne ja sairastavuuskertoimet eniten. Aikaisemman kolmesta ikäryhmyksestä (esi- ja perusopetus, terveydenhuolto ja sosiaalihuolto) esitetään siirryttäväksi yhteen ikärakenneluokitukseen. Näiden kertoimien pitää erityisen hyvin korreloida kustannusten kertymisen kanssa, jotta valtionosuus jakautuu kuntien välillä oikeudenmukaisesti ja ottaa huomioon palvelujen kustannustason. Ehdotetussa uudessa valtionosuusjärjestelmässä on siirretty voimakkaasti painopistettä yli 74 -vuotiaiden ikäryhmistä erityisesti nuorempiin ikäryhmiin (6-18 v). Ikäryhmään 16-18 -vuotiaat on lisätty 2.665 € eli koko maan tasolla 516 miljoonaa €. Kun toisaalla ikäryhmä 16-18 -vuotiaat ovat Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuden piirissä ja joka ei ole tässä valtionosuusmuutoksessa mukana, on vaikeaa löytää perustetta lisäyksen suuruudelle.

Kalajoen kaupunki esittää, että merkittävä osa 16-18 ikäryhmäkohtaisesta laskennallisesta valtionosuudesta siirretään 75+ vuotiaiden ikäryhmään ja/tai sairastavuuskertoimella määriteltävään osaan.

Sairastavuuskertoimen määrittämisessä on uudessa esityksessäkin merkittävänä tekijänä alle 55 –vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeellä olevien suhteellinen määrä verrattuna maan keskiarvoon. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien suhteellista osuutta perustellaan tilastollisilla tutkimustuloksilla.

Kalajoen kaupunki esittää, että sairastavuuskertoimessa ei oteta huomioon työkyvyttömyyseläkkeellä olevien suhteellista osuutta, vaan sairastavuuskertoimessa on mukana sairauksien esiintyvyys ja niiden todellinen kustannusrasitus kunnille.

Muiden kriteereiden painotukset

Uutena tekijänä on työpaikkaomavaraisuuden merkityksen kasvattaminen mm. sillä perusteella, että se kannustaa kuntia aktiivisuuteen omassa elinkeinopolitiikassaan. Ja se huomioisi erityisesti keskusseutujen erityiskustannukset palvelujen, esimerkiksi infrastruktuuri- ja liikenneinvestointeissa. Valtionosuus uudistuksen perusteluissa työpaikkaomavaraisuuden kustannuksiksi valtionosuusjärjestelmässä on laskettu 202.000.000 euroa. Työpaikkaomavaraisuuskriteerin euromäärää harkittaessa pitää ottaa huomioon myös väestöään luovuttavien kuntien kustannukset niiden osallistuessa lasten ja nuorten kasvatus- ja kouluttamiskustannuksiin. Lisäksi on huomattava, että monia julkisenvallan toimintayksiköitä keskitetään yhä suurempiin yksiköihin ja useat paikkakunnat menettävät työpaikkojen sen seurauksena. Valtionosuuksien määrän laskiessa kaikilla kunnilla on tarve hoitaa kunnan elinkeinopolitiikkaa hyvin.

Kalajoen kaupunki esittää

- 1) työpaikkaomavaraisuuden kriteerin poistamista ja euromäärän siirtämistä laskennallisiin ikärakenne-eriin.**

- 2) asukastiheys- ja syrjäisyyskertoimien painoarvon siirtämistä laskennallisiin ikärakenne-eriin, koska asukastiheys- ja syrjäisyyskertoimilla on samankaltaiset perusteet, joten niiden painoarvoa pitää vähentää.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Kalajoen kaupunki esittää, että verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa tulee ottaa huomioon kaikki kiinteistöverotulot, mikäli kiinteistöverot ovat tasauksen piirissä.

Perustelut: Em. kiinteistöveroerät ovat merkittäviä tuloja kuntasektorilla, mutta ne jakaantuvat kuntien välillä hyvin eri suuruisesti. Vuoden 2012 tilinpäätösten mukaan koko maassa kiinteistöverotulot olivat 1,27 mrd euroa ja yhteisöverotulot 1,21 mrd euroa. Tasauksessa ovat siis mukana yhteisöverotulot, jotka ovat samaa suuruusluokkaa kuin kiinteistöverotulot. Maan eri osissa olevien kuntien tehtävien rahoitus on turvattava tasapuolisesti.

Ystävällisin terveisin

Kalajoen kaupunki
Kaupunginhallitus

Jukka Puoskari

Jukka Puoskari
Kaupunginjohtaja
044 4691200
jukka.puoskari@kalajoki.fi